

Novela zákona o zaměstnanosti a zákoníku práce v oblasti agenturního zaměstnávání

Vláda dne 15. května 2023 předložila Poslanecké sněmovně novelu zákona o zaměstnanosti (č. 435/2004 Sb.) a zákoníku práce (č. 262/2006 Sb.), jež je projednávána jako sněmovní tisk 450 (dále jen jako „Novela“) a která má za cíl:

- úpravu podmínek pro získání praxe navrhovaného odpovědného zástupce agentury práce a další podmínek udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání,
- zrušení institutu pojištění agentury práce pro případ jejího úpadku, neboť se ukázalo jako velmi nákladné a neefektivní,
- úpravu důvody odnímání povolení ke zprostředkování zaměstnání, a to z důvodu zpřehlednění a zjednodušení právní úpravy, a
- reagovat na poznatky z rozhodovací praxe.

Účinnost Novely je navrhována na 1. ledna 2024. Změna zákona o zaměstnanosti Novela se týká povinného pojištění agentur práce pro případ jejich úpadku. V současné době je jednou z povinností agentur práce uzavřít pojištění pro případ vlastní platební neschopnosti, které dává dočasně přidělenému zaměstnanci právo na plnění v případě, že mu agentura práce není schopna vyplatit mzdu. Výplata je však vázána na prohlášení úpadku dané agentury práce, zatímco v případě zákona č. 118/2000 Sb. o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele stačí, aby bylo zahájeno insolvenční řízení nebo dokonce vyhlášeno moratorium před zahájením samotného insolvenčního řízení. Tím se rozumí, že zaměstnanec v základním pracovněprávním vztahu nemusí čekat na rozhodnutí o úpadku. Naopak zaměstnanec v agenturní poměru získá pojistné plnění zpravidla až po delší době – kdy je rozhodnuto o úpadku. Novela tak reaguje na nerovnost zrušením institutu povinného pojištění. Nově by agentury práce měly v rámci ročních hlášení sdělovat též identifikaci uživatele, ke kterému byli zaměstnanci agentury práce dočasně přiděleni a údaje o počtu zaměstnanců podle skupin dle klasifikace CZ-ISCO přidělených k takto identifikovanému uživateli. Tyto informace by měly být generálním ředitelstvím Úřadu práce zveřejňovány. Novela má zavést omezení pro účely posouzení praxe odpovědného zástupce, nově by tak měla být relevantní pouze odborná praxe dosažená v posledních 10 letech před podáním žádosti.

Dále by se mělo zkoumat, zda:

- žadající osobě, jejímu statutárnímu zástupci nebo odpovědnému zástupci nebyla v posledních 3 letech pravomocně uložena pokuta za přestupek, který by představoval důvod pro odejmutí povolení ke zprostředkování zaměstnání,
- žadající osoba je bezdlužná, tj. osoba která nebude smět mít evidován nedoplatek, s výjimkou nedoplatku, u kterého je povoleno posečkání jeho úhrady nebo rozložení jeho úhrady na splátky:
 1. u orgánů Finanční správy České republiky,
 2. u orgánů Celní správy České republiky,
 3. na pojistném a na penále na všeobecné zdravotní pojištění,
 4. na pojistném a na penále na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti. Podmínku bezdlužnosti bude muset agentura práce splňovat při podání žádosti, jakož i po celou dobu trvání platnosti povolení ke zprostředkování zaměstnání, což by se mělo každých šest měsíců prověřovat. Podmínky bezdlužnosti budou stávající agentury práce muset splnit a prokázat do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti Novely. Nesplní-li tuto povinnost, marným uplynutím této lhůty povolení ke zprostředkování

zaměstnání zanikne. Další podmínkou je složení zvýšené kauce ve výši 1 milion Kč (současná kauce ve výši 500 000 Kč v praxi údajně nestačila na pokrytí případných nákladů, jako jsou i povinné odvody na sociální a zdravotní pojištění).

Agentury práce, kterým bylo vydáno povolení ke zprostředkování zaměstnání podle § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti Novely, budou povinny do 3 měsíců ode dne nabytí účinnosti Novely doplatit kauci do výše 1.000.000 Kč, jinak jim zanikne povolení ke zprostředkování zaměstnání marným uplynutím této lhůty. Dále je cílem novely upřesnit případy porušení zákona vedoucí k povinnému odebrání povolení ke zprostředkování zaměstnání a doplnit nový důvod spočívající v opakovaném neposkytnutí součinnosti orgánům inspekce práce. Jde o to, že v současné době jsou důvody pro povinné odnětí povolení (bez uvážení správního orgánu) stanoveny tak, že jakékoliv, byť i méně závažné porušení zákona o zaměstnanosti může odůvodnit odnětí takového povolení.

Změna zákoníku práce

Navrhuje se též změnit současná úprava, které stanoví, že zaměstnanec v agenturním vztahu může vykonávat práci pro stejného uživatele maximálně 12 kalendářních měsíců, pokud sám nepožádá o prodloužení. V praxi tato situace vedla k neustálému prodlužování doby trvání ze strany zaměstnance, aniž by vznikl klasický základní pracovněprávní poměr. Novela proto stanoví maximální dobu agenturního zaměstnávání u jednoho uživatele na 3 roky během 5 let po sobě jdoucích. Novela učiní nicotná ujednání, kterým by byla pracovní smlouva nebo dohoda o pracovní činnosti mezi agenturou práce a zaměstnancem, jejíž součástí je ujednání o dočasném přidělení zaměstnance k uživateli, sjednána na dobu určitou vymezenou dobou dočasného přidělení zaměstnance k uživateli.